

Bakony–Balaton UNESCO Geopark Vetélkedőjének | 1. forduló, 2. feladatsor

Csapat neve: ..... **Iskola neve:**.....

Pontozás: Az első feladatsorral megegyező módon.

I. A geopark látogatóhelyének leírásába több helyen olyan szavakat is beépítettünk, amelyek nem az adott látogatóhelyre vonatkoznak, vagy helytelenek. A jó és a hibás jellemző egymás mellett, „/” (per) írásjellel elválasztva szerepel.

Húzzátok át a hibás jellemzőket! (7 áthúzás, áthúzásonként 2 pont, helytelen vagy kihagyott áthúzásonként -2 pont; max. 14 pont)

A Bakony–Balaton UNESCO Geopark utcai ruhában/**overallban** látogatható kicsiny barlangja a Lóczy-barlang, mely Balatonfüred/**Csopak** határában a Tamás-hegyen/**László-hegyen** található. A hegységképző erők hatására vízszintes helyzetükből kibillent középső-triász/**szarmata** korú, látványos mészkő/**dolomit** rétegek zárják körül a mélyből feltörő langyos vizek által kioldott barlangot. Az ütszerű oldási formák és a helyenként még megtalálható borsókövek/**babkővek** is utalnak a barlang kialakulásának körülményeire.

A barlangban a hőmérséklet átlagosan kb. 12 °C/ **-5°C**.

II. A Csodabogyós-barlangban tett kalandtúrájáról az egyik diák előadásra készül, de néhány részletben nem biztos. Segítsetek neki, **húzzátok alá a jó** megoldásokat a /-jeleknél! (14 aláhúzás, helyes aláhúzásonként 1 pont, helytelen vagy kihagyott aláhúzásonként -1 pont; max. 14 pont)

Ez a barlang azért is különleges, mert a **denevérek**/pelék teletőbarlangja/**nászbarlangja**. Ennek az állatnak a hazai fajai a 2016. Év Madarai/**Emlősei**. Magyarországon **valamennyi**/csaknem az összes faja védett. Ők a(z) **egyetlen**/csaknem az egyetlen aktívan repülni tudó emlősök, többségük növényevő/**rovarevő**. Ezek a nappali/**éjszakai** állatok éjszaka/**napközben** fejjel lefelé csüngenek faodvakban, barlangokban, padlásokon. Európa valamennyi ilyen állata hosszabb-rövidebb téli álmat alszik, ezért a Csodabogyós-barlanggal összhangban/**ellentétben** a Szentgáli-kőlik, mint **teletőbarlang**/nászbarlang a téli időszakban is/**nem** látogatható. Az egyik fajuk pl. a patkósfülű/**patkósorrú denevér**/pele, ami **védett**/növényevő faj.

III. A Balaton-felvidéken szinte minden település mellett volt egy kőbánya vagy kőfejtő. A követ igen változatos módon használták fel. Soroljátok fel legalább tíz felhasználási módját a faragott kőnek! (Jó válaszonként 1 pont, rossz válaszonként -1 pont, max. 10 pont.)

lehetséges válaszok: sírkő, út menti (vagy temetői) kereszt, szobor, ajtó- és ablakkeret, lépcső, zárókő, oszlop, oszlopfő, kváderkő, sarokkő, kerékvető, itatóvályú, prés-alja, malomkő, köszörűkő, kaszakő (fenőkö), utcakő, kockakő, kútkáva, forrásfoglat, kőfal, kerítés, járda

nem fogadható el: alapba zánt kő, vasúti töltés, hullámtörő gát, szerszám, vasúti töltés, kő sziklakertben

IV. A Káli-medence Kál harkáról, a honfoglalás kori vezérről kapta a nevét. A feltételezések szerint a Balaton környékén volt a vezér nyári és téli szállása is. Helyi lelkes fiatalok egy régi tájékoztató táblát készülnek kicserélni, de a nap néhol kifakította a szavakat. Egészítsétek ki szöveget, hogy elkészülhessen az új tábla! (Jó válaszonként 1 pont, kihagyott vagy rossz válasz -1 pont, max. 10 pont.)

Egy ma már elpusztult település, **Kerekikál** falu templomának romja mellett található egy már a(z) **(késő) bronz-** és a(z) **(kora) vas-** korban is használt földvár csekély maradványai. A feltételezések szerint itt volt Kál harka szálláshelye. A templom a **13.** században épült, és a körülötte lévő faluval együtt az **1548.** évi törökudulás pusztította el. A templom romjait, átépítve, a 20. század elején **vincellér**-háznak használták. A földvár és a templom romja **Mindszentkál** község közigazgatási területén található. Gyanítják, hogy ez Kál harka nyári szállása lehetett, ugyanakkor téli szállása valahol a **Zala** folyó alsó folyásvidékén volt, ennek bizonyítéka a szintén az ő nevét viselő **Dióskás** falunév, melytől nem messze helyezkedik el **Zalavár** település, ahol már a honfoglalás előtt is cölöpökre épített mocsárvár állt.

V. A mellékelt fényképen egy, a geopark területén lévő prépostsági épület bejáratát látjátok. Válaszoljátok meg a képhez tartozó három kérdést! (Jó válaszonként 1 pont, rossz válasz -1 pont, összesen max. 7 pont.)

a. Melyik településen található?

.....**Felsőörs**.....

b. A kapu fölötti évszám arab számokkal:

.....**1748**.....

c. Milyen funkciót töltött be az idők során az épület?

Soroljátok fel belőlük minél többet, de legfeljebb **ötöt**:

lehetséges válaszok: prépostsági székhely, református parókia (lelkészlak), református imaház, préposti lak, lakóház, termelőségvetkezeti (téesz) iroda, kultúrház, múzeum (helytörténeti kiállítás), könyvtár, kocsmá, vendéglő, étterem, római katolikus plébánia, zarándokszállás, terményraktár

VI. A Bakony–Balaton Geoparkban 2013 óta minden évben az Év Földtani Értéke cím adományozásával egy-egy földtani szempontból kiemelkedően érdekes területre hívjuk fel a figyelmet, ahol a helyiek és más önkéntesek, civil szervezetek, önkormányzatok és a geopark irányító szervezete összefogott, és sokat tett az élettelen természeti értékek védelméért, bemutatásáért.

Egészítsétek ki a lenti táblázatot az egyes területek nevével és a hozzájuk tartozó adatokkal! (Helyes adatonként 1 pont, helytelen vagy kihagyott adatonként -1 pont, max.20 pont)

az elismerést elnyerő terület neve	a területre jellemző egyik közettípus megnevezése (pl. mészkő)	az elismerés éve	a területet érintő (egyik) turistajelzés típusa (pl. piros sáv)	a földtani értékekért tevékenykedő (egyik) civil szervezet vagy iskola pontos neve
Úrkúti-őskarszt (természetvédelmi terület)	mészkő, mangánérc	2013	kék sáv	lehetséges válaszok: Úrkúti Faluvédő és Kulturális Egyesület, Pangea Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület
Felsőörs és környéke (Forrás-hegyi tanösvény)	dolomit, mészkő, márga, vörös homokkő, lösz	2014	sárga sáv, zöld sáv, zöld kereszt	lehetséges válaszok: Fehérlőfia Waldorf Iskola, Apáczai Waldorf Általános Iskola
Olaszfalú, Eperjes-hegyi tanösvény	mészkő, márga, agyag, agyagmárga, homok, homokkő, kavics, konglomerátum	2015	zöld négyzet, zöld T	lehetséges válaszok: Köveskút Kulturális, Hagyományápoló és Természetvédő Egyesület, Pangea Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület, Bauxitkutató Természetjáró Sportegyesület
Alsóörs és környéke (Vöröskő-bánya és porfiroid feltárás és lovasi agyagpala)	(vörös) homokkő, lösz, agyagpala, porfiroid (metariolit)	2016	kék sáv, kék kereszt, kék háromszög	lehetséges válaszok: Pangea Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület

A kitöltött feladatsort kérjük a knauer@geopark.hu e-mail címre **doc vagy pdf** formátumban **2016. április 7-ig** elküldeni!

A vetélkedő támogatói:

Pangea Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület
 Breuer László Oktatóközpont és Erdei Iskola | www.pangea.hu
 Alsóörs Önkormányzata | www.alsoors.hu
 Cartographia Kft. | www.cartographia.hu
 Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. | www.herend.com

